

Dada Divas čerpá z tradice kabaretu, varieté, futurismu, hnutí Dada a opery/operety a propojuje tyto směry se současnou kulturou prostřednictvím moderních praktik, jako je hluk, zvukové umění, experimentální hudba a interpretační umění. Dnešní představení je předpremiéra; rozsáhlejší verze budou mít premiéru v roce 2016 u příležitosti stého výročí vzniku hnutí Dada. Dílo je do značné míry strukturováno jako řada medailonků založených na určitých tématech, životních událostech nebo otázkách, které byly pro tyto ženy ústřední, a je možné přizpůsobit jeho formu, délku i obsazení, od koncertních verzí až po plnohodnotná divadelní představení. Výzkumná složka díla *Dada Divas* bude představena prostřednictvím přednášek a publikací, a letos probíhá celoroční kurz na Kalifornském institutu umění.

Sopranistka **Jacqueline Bobak** je nadšenou interpretkou soudobé hudby a její repertoár zahrnuje operu i komorní díla, tradici i avantgardu. Premiérově představila řadu děl žijících skladatelů a interpretuje také klasická díla vokální hudby dvacátého století. Účastnila se programu losangeleské filharmonie *Green Umbrella*, večerních koncertů v losangeleském Muzeu umění, koncertů v Gettyho centru v Los Angeles, v Maybeck Hall v Berkeley, Pacific Contemporary Music Center. Jako sólistka i členka souboru vystupovala se soubory Xtet, Electric Phoenix (s minnesotským orchestrem a chicagskou Grant Park Symphony) a CalArts New Century Players.

Bobak účinkovala na tak významných místech, jako je Electronic Cafe v Santa Monice, Muzeum současného umění v Los Angeles nebo centrum Wires pro novou a experimentální hudbu. V současné době působí jako koordinátorka programu vokálních studií na California Institute of the Arts.

OPERA SCHRA TTENB ACH

2015
OLOMOUCKÝ
FESTIVAL
SOUDOBÉ
HUDBY

úterý 24. 11. 2015 v 18 hodin
Komorní sál UCUP

David Rosenboom: Portable Gold and Philosophers' Stones (Deviant Resonances)

Jacqueline Bobak: Dada Divas

Univerzita Palackého
v Olomouci

Portable Gold and Philosophers' Stones (Deviant Resonances)

Přenosné zlato a kameny mudrců (deviantní rezonance)

David Rosenboom

Poznámka k programu

V roce 1972 jsem na základě náhlé inspirace složil dvě verze hudebního díla s názvem *Portable Gold and Philosophers' Stones* s podtituly (*Music with Trills*) a (*Music from Brains in Fours*). Notové zápisy k těmto dílům se objevily v mé knize *Biofeedback and the Arts: Results of Early Experiments* (Aesthetic Research Centre of Canada Publications, edice 1975 a 1976, ISBN 0-88985-002-X). Nahrávka druhé verze se poprvé objevila na vinylu (*Brainwave Music*, 1976, A.R.C. Records, ST1002) a později na dvou CD (*Invisible Gold*, 2000, Pogus Productions, Chester, New York, 21022-2 a *Brainwave Music—edice 2006*, EM Productions, Osaka, Japonsko, EM1054CD). Předtím jsem četl o mantrických symbolech a narazil jsem na výklad „kameny mudrců“ coby trvalého, neviditelného, duševního symbolu, který se týká prapůvodní hmoty *prima materia*, základního principu vesmíru (Govinda, L. A., *Foundations of Tibetan Mysticism*, edice 1969, Samuel Weiser, Inc., New York). Říkalo se, že návratem od pocitů a myšlení, které vnímáme prostřednictvím diferenciací a specializací, k nediferencované čistotě *prima materia* se můžeme dozvědět pravdu o tvořivé síle a základní proměnlivosti všech jevů. Spojením tohoto principu se symbolem *přenosného zlata* jsem zdůraznil nadčasovost a nekonečnost této myšlenky, kterou s sebou můžeme vzít kamkoli. Pro manifestaci těchto symbolů v hudbě pracovala tato raná díla s rezonančními náhodami zjištěnými mezi fyzickými mozgovými vlnami i neviditelného či více interpretů a aplikovala je různými způsoby uvnitř obvodů na míru upravených elektronických hudebních zařízení za účelem vyvinutí spontánních hudebních forem. Pro tuto příležitost jsem složil třetí verzi díla *Portable Gold and Philosophers' Stones* s podtitulem (*Deviant Resonances*). Ta je realizována pomocí přenosných detektorů mozkových vln, počítačového hudebního softwaru a pomocného klávesového nástroje.

V řadě mých hudebních děl lze najít různé verze modelu *výrokové hudby* pro zkoumání pojmů spojených s rezonancí - ve všech jeho možných formách a se všemi jeho vznikajícími jevy - a jak je lze zhmotnit v samoorganizujících hudebních formách. Mnohé z nich se vztahují na vznik vnímatelné hmoty z výtuh mezi drobnými odchylkami ve vzorcích toku energie - je to jako sevření elastického pole základního napětí v určité podobě *vesmíru* k vytvoření diferencovatelných, vzájemně se ovlivňujících entit. Mohou to být pouhé obláčky nepopsatelných kvantových rezonancí naznačující existenci zvažitelné hmoty nebo až mozkové/tělesné/společenské hologramy zahrnující a umožňující vytváření vzpomínek a historie.

Dílo *Portable Gold and Philosophers' Stones (Deviant Resonances)* v tomto šetření dále pokračuje, přičemž zvláštní pozornost je tentokrát věnována zajímavému dění na okraji nejistoty v blízkosti hranic diferenciací, které by mohlo být spojeno s rozpoznatelnými, rezonujícími entitami. Dílo dále zkoumá, jak nepředvídatelné, přechodné události mohou buď posílit nebo narušit vznikající pořádek v rezonančních vzorcích a co může vzejít z kolizí mezi diferencovanými rezonancemi. Veškeré toto zkoumání se provádí v rámci toho, jak můžeme sloučit vzorce mozkových vln a hudební formy. V kontextu hudebních představení, jako je tohle, jsou naše záměry *umělecké a inkluzivní*, slučující produkty vědeckého výzkumu a technologie s *estetickým* průzkumem a spekulacemi o povaze lidského vědomí a naší schopnosti popsat to, co vnímáme jako *já a vesmír*.

Všechny ty pohlcující elektronické zvuky, které lze slyšet v tomto představení, jsou řízeny náhodami zjištěnými mezi spektrálními složkami mozkových vln interpreta (EEG), spolu s občasnými vložkami spontánních hudebních impulsů, které jako vánek procházejí listy neurohudebního lesa a které mohou reagovat a pak se přesídlit podle toho, jaká interaktivní dynamika je právě ve hře.

DR 4. června 2015

David Rosenboom (* 1947) je skladatel, interpretační umělec, interdisciplinární umělec, autor a pedagog známý jako průkopník v oblasti americké experimentální hudby. Již od 60. let 20. století David Rosenboom zkoumá spontánní evoluci hudebních forem, jazyky pro improvizaci, nové techniky notového zápisu pro soubory, multidisciplinární kompozici a interpretaci, mezikulturní spolupráci, interpretační umění a literaturu, interaktivní multimédia a nové nástrojové technologie, generativní algoritmické systémy, umělecko-vědecký výzkum a filosofii a rozšířené hudební rozhraní s lidskou nervovou soustavou. Jeho tvorba se prodává a představuje po celém světě. Patří mu čestné místo Richard Seaver Distinguished Chair v hudbě na Kalifornském institutu umění, kde je také děkanem hudební školy Herb Alpert School of Music. David Rosenboom oficiálně hraje na hudební nástroje značky Yamaha. Internetové stránky: <http://www.davidrosenboom.com>

Dada Divas Jacqueline Bobak

Dada Divas

Happenings (Děni)

Mezihra: A Mingle, A Jangle (Družení, hašteření)

Mina Loy „tlachá“ se svým partnerem přes velkou vzdálenost.

Mamafesta (část první)

Mina Loy a její přítelkyně přednáší její „Feministický manifest“, v němž požadují zrušení parazitismu a prostituce.

Mezihra: I wonder what I meant by it all (Co jsem tím vším myslela?)

Mina Loy na sklonku života čte a vzpomíná.

Love Songs to Joannes (Milostné písně Joannesovi):

I. Spawn of Fantasies (Výplod fantazie)

Mina Loy líčí svůj román s Giovannim Papinim, zatímco baronka Elsa recituje svou báseň „Sunsong“ a Emmy Hennings čte ze své bible.

II. Shuttle-cock and Battle-door

Přítelkyně hrají prastarou hru Shuttle-cock and Battle-dore (pozn. překl.: období moderního badmintonu), zatímco Mina Loy stručně popisuje okamžik spojení či sváru.

Mezihra: Shell-shock and Battle-roar

Dravci naruší příjemnou vycházku žen a jsou předzvěstí nebezpečného obratu událostí.

Klink-Hratzvinga

Baronka Elsa truchlí po baronově sebevraždě a dává průchod odporu div vůči válce.

Mezihra: Infusion (Infuze)

Divy berou různé látky, což vede k šilenství a letargii.

Morfin

V šeru deště a strnulosti Emmy Hennings kolísá mezi úzkostí a znudností a naději nalézá až v čemsi „na druhém břehu“.

Virgins + Curtains – Dots = Gefängnis

Divy líčí dívčí naděje a zoufalství, v domácí svázanosti či uvěznění. Dívky nemají věno ani dobré vyhlídky, a jejich nejistější emancipace spočívá v tom, že si zvolí smrt.

Mezihra: Taboo (Tabu)

Skrytá kačička odsuzuje chirurgicky vytvořené panenství.

Mamafesta (část druhá)

Mina Loy a její přítelkyně pokračují ve svém „Feministickém manifestu“ a prosazují chirurgický zákrok k ukončení nedobrovolné ctnosti.

Skladba: **Jacqueline Bobak**

Účinkující: **Jacqueline Bobak / Carmina Escobar / Micaela Tobin**

Zvukový design a elektronika: **Mark Bobak**

Texty: **Emmy Hennings, Mina Loy, Elsa von Freytag-Loringhoven, Ayaan Hirsi Ali**

Zvuk: **Jaroslav Topinka**

Poznámka

Dílo *Dada Divas*, koncipované a vytvořené zpěvačkou a skladatelkou Jacqueline Bobak, je interdisciplinární odyseou skrz tvůrčí díla, myšlenky a životy významných umělek, které patří mezi původce hnutí Dada. Jsou to Emmy Hennings, Mina Loy, Elsa von Freytag-Loringhoven a další. *Dada Divas* osvětluje historické a umělecké příspěvky žen, které jsou zastíněny svými mužskými protějšky, a zabývá se otázkami, jako je postavení žen, život emigrantů, válka a další otázky, které jsou stejně relevantní dnes, jako byly před sto lety.

Životy těchto umělek vykazují některé pozoruhodné podobnosti. Všechny se zabývaly poezií, herectvím, feminismem, modelováním a vizuálním uměním, často s použitím nalezených předmětů. Žily a pracovaly v některých stejných lokalitách a byly považovány za úspěšné kolegyně řady významných umělců a spisovatelů, s nimiž se stýkaly. V různých okamžicích svých životů všechny musely snášet výraznou chudobu a její důsledky. Jedna nebo více z nich zažilo ztrátu dítěte, drogovou závislost, neurastenii a vážnou nemoc, muselo se v nouzi uchýlit k prostituci nebo muselo čelit pobytu ve vězení. Všechny zemřely relativně neznámé a z velké části přehlížené historií navzdory svým vlivným rolím.